

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai
Siunčiama per TAIS

2020-01-   Nr. 2R-   (3.2.E)
į 2020-01-08   Nr. SR-69

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, išnagrinėjusi Jūsų pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą „Dėl Aukšto meistriskumo sporto programų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Nutarimo projektas), kuriuo tvirtinamas Aukšto meistriskumo sporto programų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašas (toliau – Aprašas), pagal kompetenciją teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Pažymėtina, kad 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL 2016 L 119, p. 1) (toliau – Reglamentas) 5 straipsnio 1 dalies c punktas įtvirtina *duomenų kiekio mažinimo principą*, kuris reiškia, kad asmens duomenys turi būti adekvatūs, tinkami ir *tik tokie, kurių reikia siekiant tikslų, dėl kurių jie tvarkomi*. Aprašo 6.5.1 papunktyje nustatyta pareiga pareiškėjui pateikti Ministerijai ar jos įgaliotai institucijai pareiškėjo dalyvių (dalininkų, narių ir pan.) sąrašo kopiją, tačiau nėra aišku, kokia apimtimi, bei kokie asmens duomenys turi būti sąrašuose, todėl negalime įvertinti, ar nebus tvarkomi pertekliniai asmens duomenys. Atsižvelgdami į tai bei vadovaudamiesi Reglamento 5 straipsnio 1 dalies c punktu, siūlome apsvarstyti, ar nebūtų tikslinga tikslinti Aprašo 6.5.1 papunktį šiuo aspektu, nurodant konkrečius asmens duomenis, kurie turėtų būti sąrašė (kopijoje).

2. Aprašo 22 punkte nustatyta pareiga Ministerijai ar jos įgaliotai institucijai interneto svetainėje skelbti Aprašo 6.1–6.4 papunkčiuose nurodytus dokumentus, o pagal Aprašo 61 punktą, - kontrolės pažymą, kurioje nenurodytas baigtinis sąrašas duomenų, todėl nėra aišku, kokie duomenys bus skelbiami ir, ar bus skelbiami asmens duomenys. Pažymėtina, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 8 straipsnyje įtvirtinta teisė į savo asmens duomenų apsaugą (taip pat ir teisė į privataus gyvenimo neliečiamybę, kuri yra nustatyta Chartijos 7 straipsnyje) nėra absoliuti ir gali būti apribota, su sąlyga, kad apribojimai atitinka Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas. Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad apribojimai privalo būti numatyti įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės, be to, remiantis proporcingumu, apribojimai turi būti būtini ir tikrai atitikti Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti. Šiuos kriterijus savo praktikoje akcentavo Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT), Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT), Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) pabrėždami, kad tokie apribojimai galimi, t. y. laikomi pagrįstais, jeigu atitinka dvi sąlygas: 1) yra teisėti ir 2) būtinai *reikalingi demokratinėje visuomenėje. Teisėtumo reikalavimas reiškia, kad apribojimai turi būti nustatomi tik įstatymu, kuris viešai paskelbiamas, o jo normos suformuluojamos pakankamai aiškiai ir nuspėjamai, kalbant apie taikytinų priemonių esmę ir pobūdį, ir turi pakankamai*

aiškiai apibrėžti, kokia apimtimi ir sąlygomis naudojamas teisė kištis į Europos žmogaus teisių konvencijos garantuojamų teisių įgyvendinimą. Tai, kad įstatymu suteikiama diskrecijos teisė, savaime neprieštarauja šiam reikalavimui, jeigu, atsižvelgiant į siekiamą teisėtą tikslą, yra pakankamai aiškiai apibrėžiama tokios teisės apimtis ir naudojimosi ja sąlygos, kad teisės subjektas būtų deramai apsaugotas nuo savivalės. Įstatyme, kuriuo suteikiama diskrecijos teisė, turi būti nustatytos ir jos ribos. Įstatymais apibrėžiant teisių įgyvendinimo ribas, būtina atsižvelgti į atitinkamos teisės (ar laisvės) paskirtį bei prasmę ir Konstitucijoje nustatytas jos ribojimo galimybes bei sąlygas. Dėl sąlygos, kad turi būti gerbiama teisės esmė, vertinama, ar iš tikrųjų nėra panaikintas pagrindinis teisės turinys ir ar asmuo negali naudotis šia teise. Toliau yra vertinama, ar priemonė atitinka bendro intereso tikslą. Visuotinės svarbos tikslas yra pagrindas, pagal kurį galima įvertinti priemonės būtinumą. Kitas žingsnis – įvertinti siūlomos priemonės būtinumą ir proporcingumą. Proporcingumas yra bendrasis Europos Sąjungos teisės principas, reikalaujantis, kad „Sąjungos veiksmų turinys ir forma neviršytų to, kas būtina sutarčių tikslams pasiekti“. Remiantis nusistovėjusia ESTT praktika, „proporcingumo principas reikalauja, kad ES institucijų aktai būtų tinkami teisėtiems tikslams, kurių siekiama aptariamais teisės aktais, pasiekti ir neviršytų to, kas yra tinkama ir būtina norint pasiekti tie tikslai“. Todėl jis „riboja valdžios institucijų naudojimąsi įgaliojimais reikalaujant, kad būtų išlaikyta pusiausvyra tarp naudojamų priemonių ir numatyto tikslo (arba pasiekto rezultato)“. Būtinumas reikalauja įvertinti ribojimais siekiamus tikslus, ar tokie apribojimai yra būtini tiems tikslams pasiekti.

Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) savo nutarimuose (2002 m. kovo 14 d., 2004 m. gruodžio 29 d., 2005 m. liepos 8 d., 2009 m. gruodžio 11 d. nutarimai) ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją riboti žmogaus teisės ir laisvės galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: *tai daroma įstatymu*; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; laikomasi konstitucinio proporcingumo principo.“ Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 29 d. nutarime yra pažymėjęs, kad tarp, viena, asmens teisių ir laisvių ir, antra, visuomenės interesų neretai kyla konfliktų, o kartais atsiranda ir prieštaravimų, kad demokratinėje visuomenėje tokie prieštaravimai sprendžiami derinant skirtingus interesus ir siekiant nepažeisti jų pusiausvyros ir kad vienas iš interesų derinimo būdų yra asmens teisių ir laisvių įgyvendinimo ribojimas. Reikalavimas laikantis konstitucinio proporcingumo principo asmens teisių ir laisvių įstatymu neriboti labiau, negu reikia teisėtiems ir visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, *inter alia*, suponuoja reikalavimą įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus: ribojantis asmens teisės ir laisvės įstatymo nustatytas teisinis reguliavimas turi būti toks, kad sudarytų prielaidas kiek įmanoma įvertinti individualią kiekvieno asmens padėtį ir, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes, atitinkamai individualizuoti konkrečias tam asmeniui taikytinas ribojančias jo teisės priemones (Konstitucinio Teismo 2011 m. liepos 7 d., 2014 m. balandžio 14 d. nutarimai).

Atkreipiamė Jūsų dėmesį į tai, kad dėl asmens duomenų tvarkymo ir viešinimo skaidrumo tikslais yra pasisakiusi ir 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės įkurtos 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 95/46 EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pagrindu (toliau – Darbo grupė) 2016 m. birželio 8 d. priimtoje nuomonėje Nr. 02/2016 „Dėl asmens duomenų viešinimo viešojo sektoriaus skaidrumo tikslu“ (WP239) (toliau – Nuomonė dėl asmens duomenų viešinimo). Sprendžiant, ar tam tikri asmens duomenys gali būti skelbiami viešai interneto svetainėje (angl. *online*), turi būti įvertintos pasekmės, kurias sukels toks asmens duomenų tvarkymas. *Pažymėtina, kad duomenys paskelbti internete tampa prieinami neapibrėžtam ratui asmenų, t. y. ne tik tiems asmenims, kurie galbūt turi teisėtą interesą tokius asmens*

duomenis gauti. Nuomonėje dėl asmens duomenų viešinimo Darbo grupė pažymėjo, kad visuomenės interesas nėra tapatus viešajam interesui, todėl *online* režimu viešai skelbiamų asmens duomenų siekiant užtikrinti viešojo sektoriaus skaidrumą apimtis gali skirtis nuo tos, kuri yra pateikiama kompetentingoms institucijoms.

Papildomai pastebėtina, kad ESTT yra pažymėjęs, *kad skaidrumo principas* leidžia piliečiams artimiau dalyvauti sprendimų priėmimo procese, taip pat garantuoja didesnę valdymo teisėtumą ir veiksmingumą bei aukštesnę atskaitomybės piliečiams mastą demokratinėje sistemoje, *tačiau tuo pačiu pažymėjo, kad automatiškai teikti pirmenybės skaidrumo tikslui, palyginti su teise į asmens duomenų apsaugą, negalima, net jei tai susiję su svarbiais ekonominiais interesais* (ESTT sprendimo sujungtose bylose Nr. C-92/09 ir C-93/09 68 ir 85 paragrafai).

Taigi, įvertinant tai, kas išdėstyta, tais atvejais, kai siekiama viešinti asmens duomenis, toks asmens duomenų tvarkymas turi būti nustatytas *įstatymo* lygmeniu, todėl jei Aprašo 22 punkte arba Aprašo 61 punkte būtų nustatyta pareiga viešinti asmens duomenis ir tokia pareiga nekiltų iš įstatymo, toks asmens duomenų viešinimas neatitiktų aukščiau nurodytų žmogaus teisių ribojimų teisėtumui keliamų reikalavimų. Taigi, siūlytina svarstyti galimybę skelbti dokumentus be asmens duomenų.

Direktoriaus pavaduotoja

Danguolė Morkūnienė

D. Bernackienė, tel. (8 5) 219 7271, dainora.bernackiene@ada.lt